

Selo Gorani – vrela i pećine

Prvi dan Nove godine dok je većina naroda slovinskog varila, povraćala nesvareno ili mamurala nas smo dvojica odlučili da odemo u sela Podhum i Seona u Neretvici da vidimo šta tamo ima. Nekad davno sam u toj Seoni od momka koji me je prvi put vidio u životu dobio na poklon karabitušu koja je služila kao svjetlo kad bi se išlo na sijelo. Ima četvrtasti rezervoar za vodu i horizontalnu dršku tako da se nije mogla ni za šta zakačiti kao one standardne rudarske. Elem, nismo ni vidjeli ta sela završili smo u Goranima. Tamo smo upoznali mladog čovjeka iz sela Grevići (općina Prozor). U blizini njegovog sela nalazi se pećina Šuplja stijena. Pećina istog imena, navodno, ima i kod sela Klek (općina Prozor). Na putu prema Goranima vidjeli smo pećinu u stijeni koja se zove Crkvice u brdu Iljino. Na kraju uzeli uzorke izvorskih puževa sa tri česme/vrele u selu: Grahina česma, česma sa spoemn pločom koje više nema (znači vezana za NOB) i česma sa malim okruglim koritom na prilazu selu.

MH, JM

Boračko jezero

Zadnju nedjelju u decembru Džana, Emina, Jovana, Vojo i ja otišli smo da nađemo vrelo na Boračkom jezeru i pokupio uzorke vrster *Nyphargus borkanus*. Usput smo pokupili i tri vrste vodenih puževa. Pronalazak *Niphargusa* u potoku Pješčar kod Kostajnice, koji izbija niže pećine nije nam uspio. Iako je vrijeme bilo loše i prilično smo pokisli ipak se to bio lijep zajednički izlet Centra za krš i speleologiju i Udruženja studenata biologije u BiH.

Istraživanje krša brda Obrež na Ponijerima

Prva dva dana nove godine, odlučio sam, iako po još dubokom snijegu, da krenem u istraživanje Ponijera. Sredinom decembra prošle godine dobio sam dojavu za jednu zanimljivu pećinu na sjevernoj strani brda Obrež. Stoga sam prvi dan iskoristio u rekognosciranju veoma strmog terena na toj strani brda krećući se od Ledenog ponora, kojeg sam obišao kako bih provjerio vodostaj potoka koji tu ponire, pa sve do kontakta krečnjaka i konglobreča. Strmi krečnjački kamalji i stijene, kao i 30 centimetara dubok snijeg, su me

Spriječili da dalje nastavim, tako da će istraživanje sačekati proljeće. Isti dan, šetajući, uvidio sam da je proradilo jedno povremeno kraško vrelo na dnu Ponijera. Ovo vrelo proradi samo 2 do 3 puta godišnje i povezano je sa gore ranije pomenutim ponorom. Zanimljivo, potok koji tu izvire nakon samo 30 metara toka zajedno sa još jednim potokom ponire i izvire na Žuči.

FM

Pronalazak slatkovodnog puža *Planorbarius corneus* na Ponijerima

Drugog dana nove godine, moj prijatelj i ja, odlučili smo napraviti istraživanja na minerale i spilite u južnom dijelu Ponijera od Ponijerića do Medene doline. Istraživali smo potoke duž strmih padina brda Obrež. U najvećem potoku na južnoj strani brda, u kojem sam pronašao nekoliko zanimljivih minerala među kojima je i heulandit koji je

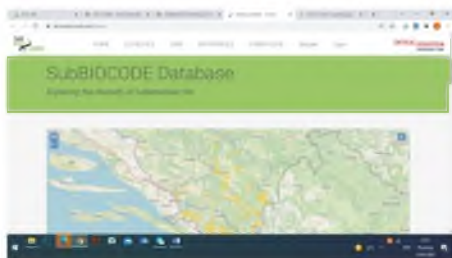
tu po prvi put pronađen u BiH, opazili smo slatkovodnog puža. Uslikao sam primjerak i nastavili smo kretanje ka izvoru. Na putu smo pronašli još jedan primjerak istog puža. Nakon analize utvrđeno je da se radi o vrsti *Planorbarius corneus* iz porodice *Planorbidae*. Oba primjerka bila su oko 2 centimetra veliki i pričvršćeni za dno. Ovo predstavlja prvi nalaz ove vrste slatkovodnog puža na području još uvijek slabo istraženih Ponijera.

FM

Baza podataka podzemne faune Bosne i Hercegovine

Krajem decembra konačno je kao jedan od finalnih rezultata projekta *Developing new tools for rapid assessment of subterranean biodiversity in Bosnia and Herzegovina* otvorena za stručnu javnost baza podataka o podzemnoj fauni na području Istočne Hercegovine. Baza sadrži podatke o fauni sa 607 lokacija. Pristup bazi je moguć preko linka:

<https://db.subbiocode.net/home>.

Treći simpozij o podzemnoj fauni Dinarida

Nakon Zagreba (2016) i Postojne (2019) otvoren je poziv za Treći simpozij o podzemnoj fauni Dinarida. Mjesto održavanja Simpotija je Trebinje, početkom aprila ove godine. Glavni cilj Simpozija je uspostavljanje i produbljivanje mreže između istraživača, speleobiologa, prirodnjaka i prijatelja jedinstvenog hot spota podzemnog biodiverziteta dinarskog krša, na širokom rasponu tema,

uključujući biogeografiju, evoluciju, ekologiju, biološku raznolikost, očuvanje, itd.

3rd Dinaric Symposium on Subterranean Biology

April 2022
Trebilje, Bosnia and Herzegovina

Knjiga iz Japana

Prijatelj iz Japana Dr. Sc. Atsushi Fujii, speleofilatelista, koji nije propuštao da mi pošalje ni jedan novitet na temu krša i speleologije koju bi japanska pošta izdala, nedavno mi je, uz novogodišnju čestitku, poslao i svoju knjigu o ritmičkom kraškom vrelu (mi bi rekli potajnica) Michihi-no Shio koje se nalazi u okolici grada Kitakyushu u Fukuoka prefekturi. Knjiga je na japanskom jeziku, ali ima veliki rezime na engleskom jeziku. To je prva knjiga o kršu koju imamo u našoj biblioteci na japanskom jeziku. Knjiga je zaista lijep primjer

kako se o jednoj, moglo bi se reći, skromnoj hidrološkoj pojavi u kršu može napraviti lijepa publikacija. A ako iko zna o papiru i sa papirom onda su to Japanci.

JM

Prilog na BHT1

Povodom 30 godina Međunarodnog sporazuma o zaštiti šišmiša UNEP/EUROBATS u okviru emisije Agro-Ekologiga bio je prikazan kraći prilog o stanju zaštite šišmiša kod nas u nedjelju u 12:15 sati. Snimali smo ga kod trafike na Alipašinom što i nije neki prostor, ali eto bar će neko čuti nešto pozitivno o šišmišima. Autorica priloga je Aida Osmančević.

Pad u jamu na Prenju

Koliko je planina nepredvidiva, i koliko god mislimo da poznamo planinu, uvijek nas može "iznanaditi". Tako se ekipa od pet članova iz Konjica i Travnika 9. 1. 2022. godine uputila se na Prenj, s ciljem da ispenju vrhove Velika Kapa 2004 m n. v. i Zelena Glava 2155 m n. v. Popevši vrh Kapu, sretni vraćajući se niz greben, željeli su nastaviti prema vrhu Zelena glava, najviši vrh Prenja. Idući niz greben, jedan od planinara je upao u jamu duboku otprilike 8 metara, prečnika oko 1.5 m (prema slici?). To nam govori da još uvijek nije napadalo dovoljno snijega te da jame i vrtače nisu potpuno zatrpane snijegom. Zbog toga nas pri kretanju planinom mogu zadesiti ovakva propadanja.

Planinari su uspjeli izvući kolegu iz jame, koji je imao sreću da se nije ozlijedio pri

padu, a taj dan su odustali odlaska na Zelenoglavu.

Jama je u Katastru speleoloških objekata BiH dobila broj 5153 i naziv Jama na grebenu.

ADŽ

Atlas sisara Evrope

Svetlana Miteva iz The Habitat Foundation nas je obavijestila da smo izabrani kao koordinator za šišmiše Bosne i Hercegovine za novi *Atlas sisara Evrope*.

Još jedna pećina sa šišmišima

Pregledajući rad *Die Verdienste von Leo Weirather um die Biospeläologie, insbesondere Jugoslawiens, sein Höhlenkataster und seine Sammelplätze* koji je objavljen u *Berichte des naturwissenschaftlich-medizinischen Vereins in Innsbruck* (2011, 97:85-234) našao sam jednu pećinu za koju je naveo da ima guana i šišmiša. To je Peć pod stijenom kod Šalidan(a), dolina rijeke Sutjeske, selo Sadići.

JM

www.centarzakrs.ba

ADŽ-Adisa Dževlan, MH-Mirnes
Hasanspahić, FM-Faris Mušija, JM-
Jasminko Mulaomerović,

Impresum:

CKS Newsletter, God. IV., Broj 1., Januar
2022.

ISSN 2637-3041 (print)

ISSN 2637-305X (online)

Izdavač i redakcija: Centar za krš i speleogiju,
Sarajevo, Branilaca Sarajeva 30, e_mail:
info@centarzakrs.ba, www.centarzakrs.ba

Urednik: Jasminko Mulaomerović

Bilten izlazi čim napunimo četiri stranice sa
aktivnostima.

Pomoć za Bilten dobrodošla je na broj:
161000021050078 kod Raiffeisen banke d.d.